

ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ОПЕРАТИВНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЗА ФАКТАМИ РОЗКРАДАНЬ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ПІД ЧАС ЗАКУПІВЕЛЬ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

DETERMINATION OF THE MAIN DIRECTIONS OF RESEARCHING PROBLEM ISSUES OF OPERATIONAL SUPPORT OF CRIMINAL PROCEEDINGS IN CASES OF EMBEZZLEMENT OF BUDGET FUNDS DURING THE PROCUREMENT OF FUELS AND LUBRICANTS

Метою статті є визначення основних напрямів дослідження проблемних питань оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів. В статті визначення основних напрямів дослідження проблемних питань оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів. З'ясовано, що окремі питання оперативного супроводження кримінальних проваджень у справах про економічні злочини розглядалися у чотирьох кандидатських дисертаціях з юридичних наук. Разом із тим, проблема оперативного супроводження кримінальних проваджень саме у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів у наукових дослідженнях комплексного висвітлення не отримала. Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що наукові дослідження охоплюють загальні правові, теоретичні та організаційні аспекти оперативного супроводження кримінальних проваджень, проте залишають недостатньо розробленими спеціалізовані напрями, пов'язані з протидією розкраданням бюджетних коштів у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на розробку галузево-орієнтованих методик, тактичних підходів та інформаційно-аналітичного забезпечення такої діяльності. З урахуванням сучасних реалій запропоновано основними напрямками подальших теоретичних досліджень вказаної проблематики визначити: теоретико-правові засади оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів; організація оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів; організація та тактика проведення заходів з оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Ключові слова: протидія, взаємодія, виявлення, розслідування, документування, оперативне обслуговування, оперативне супроводження, злочин, розкрадання, кримінальне правопорушення, організована злочинність, працівник оперативного підрозділу, слідчий, Національна поліція України, публічні закупівлі, паливно-мастильні матеріали, бюджетні кошти.

The purpose of the article is to determine the main areas of research into problematic issues of operational support of criminal proceedings on the facts of embezzlement of budget funds during the procurement of fuels and lubricants. The article identifies the main areas of research into problematic issues of operational support of criminal

proceedings on the facts of embezzlement of budget funds during the procurement of fuel and lubricants. It was found that individual issues of operational support of criminal proceedings in cases of economic crimes were considered in four candidate dissertations in legal sciences. At the same time, the problem of operational support of criminal proceedings in the field of procurement of fuel and lubricants has not received comprehensive coverage in scientific research. The analysis conducted allowed us to conclude that scientific research covers general legal, theoretical and organizational aspects of operational support of criminal proceedings, but leaves specialized areas related to countering the embezzlement of budget funds in the field of procurement of fuel and lubricants insufficiently developed. This necessitates further research aimed at developing industry-oriented methods, tactical approaches and information and analytical support for such activities. Taking into account modern realities, it is proposed to determine the following as the main directions of further theoretical research on the above-mentioned issues: theoretical and legal principles of operational support of criminal proceedings on facts of embezzlement of budget funds during the procurement of fuel and lubricants; organization of operational support of criminal proceedings on facts of embezzlement of budget funds during the procurement of fuel and lubricants; organization and tactics of conducting measures for operational support of criminal proceedings on facts of embezzlement of budget funds during the procurement of fuel and lubricants.

Key words: counteraction, interaction, detection, investigation, documentation, operational service, operational support, crime, embezzlement, criminal offense, organized crime, operational unit employee, investigator, National Police of Ukraine, public procurement, fuel and lubricants, budget funds.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку України характеризується посиленням уваги до забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, особливо у сфері публічних закупівель. В умовах воєнного стану та обмеженості фінансових ресурсів питання запобігання та протидії їх розкраданню набуває особливої ваги. Однією з найбільш вразливих сфер є закупівлі паливно-мастильних матеріалів, які відзначаються значними обсягами фінансування, високою динамікою цін та складністю контролю.

Ефективне розслідування таких кримінальних правопорушень значною мірою залежить від належної організації оперативного супроводження кримінальних проваджень, яке забезпечує своєчасне отримання інформації, документування злочинної діяльності та взаємодію між оперативними підрозділами і органами досудового розслідування.

Разом із тим, аналіз наукових джерел свідчить, що існуючі дослідження здебільшого присвячені загальним питанням оперативного розшукової діяльності або окремим аспектам супроводження кримінальних проваджень у сфері економіки, без урахування специфіки публічних закупівель паливно-мастильних матеріалів. Це зумовлює необхідність поглибленого наукового аналізу відповідної проблематики.

Таким чином, недостатній рівень наукової розробленості, практична значущість та потреба в удосконаленні методичних підходів до оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів визначають актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти здійснення оперативного супроводження кримінальних проваджень щодо злочинів у сфері економіки були предметом дослідження таких вчених як Коніжай Р.О. «Оперативне супроводження банківського кредитування» (2005 р.); Бурак М.В. «Оперативно-розшукове супроводження кримінальної справи у досудовому провадженні» (2010 р.); Темніков О.В. «Реалізація функцій оперативного-розшукового супроводження досудового слідства в контексті європейських правових стандартів» (2011 р.); Спринцев П.С. «Оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження по злочинам економічної спрямованості» (2013 р.).

Проте, незважаючи на широкий спектр змістовних наукових праць із зазначеної проблематики, слід констатувати, що за межами цих та інших досліджень залишилися питання оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Метою статті є визначення основних напрямів дослідження проблемних питань оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз рівня наукової опрацьованості проблеми оперативного супроводження кримінальних проваджень у справах про економічні злочини свідчить про наявність певного наукового доробку. Водночас він має фрагментарний характер і не повною мірою враховує специфіку розкрадання бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Зокрема, з'ясовано, що окремі питання оперативного супроводження кримінальних проваджень у справах про економічні злочини розглядалися у чотирьох кандидатських дисертаціях з юридичних наук. Разом із тим, проблема оперативного супроводження кримінальних проваджень саме у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів у наукових дослідженнях комплексного висвітлення не отримала.

З метою визначення основних напрямів дослідження проблемних питань оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів, пропонуємо розглянути вказані роботи на предмет вивчення в них вказаних проблемних питань.

Аналіз наукових праць, присвячених проблематиці оперативного супроводження, дає підстави виокремити основні напрями дослідження цієї діяльності, що мають значення для розробки теоретичних і практичних засад протидії розкраданням бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Так, у дослідженні Р.О. Коніжая «Оперативне супроводження банківського кредитування» розкрито нормативно-правові та теоретико-практичні основи оперативного супроводження, визначено його міжгалузеву природу та обґрунтовано методичні підходи до організації відповідної діяльності. Зазначені положення формують важливий нормативно-правовий і теоретико-методологічний напрям досліджень, однак не враховують специфіки злочинів у сфері публічних закупівель, зокрема операцій із паливно-мастильними матеріалами [1].

У роботі М.В. Буряк «Оперативно-розшукове супроводження кримінальної справи у досудовому провадженні» визначено зміст і функції оперативного супроводження, а також його роль у виявленні злочинів, проведенні слідчих дій та забезпеченні відшкодування шкоди. Це дозволяє сформулювати процесуально-прикладний напрям дослідження, однак обмеженість роботи часовими рамками (до прийняття чинного КПК України) знижує можливість прямого застосування її результатів у сучасних умовах [2].

О.В. Темніков у дослідженні, присвяченому реалізації функції оперативно-розшукового супроводження досудового слідства, обґрунтував його правову природу, принципи, механізми реалізації та межі втручання у права людини відповідно до європейських стандартів. Це формує інституційно-правовий напрям дослідження, що є важливим для забезпечення законності оперативного супроводження, проте не враховує галузевих особливостей економічних злочинів у сфері закупівель паливно-мастильними матеріалами [3].

Найбільш наближеним до досліджуваної проблематики є дослідження П.С. Єпринцева «Оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження по злочинам економічної спрямованості», у якому комплексно розглянуто правові, організаційні та тактичні засади діяльності оперативних підрозділів, а також запропоновано класифікацію злочинів, у тому числі пов'язаних із використанням бюджетних коштів. Це дозволяє виокремити організаційно-тактичний та інформаційно-аналітичний напрями дослідження. Водночас відсутня деталізація щодо специфіки механізмів розкрадання у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів та сучасних умов функціонування правоохоронних органів [4].

Таким чином, проведений аналіз свідчить, що наукові дослідження охоплюють загальні правові, теоретичні та організаційні аспекти оперативного супроводження кримінальних проваджень, проте залишають недостатньо розробленими спеціалізовані напрями, пов'язані з протидією розкраданням бюджетних коштів у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на розробку галузево-орієнтованих методик, тактичних підходів та інформаційно-аналітичного забезпечення такої діяльності.

Аналіз наукових праць показав, що для визначення основних напрямків будь-якого дослідження перш за все необхідно визначити його мету, задачу, об'єкт та предмет [5-6].

Аналіз наукових досліджень з питань оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері економіки дозволив нам сформулювати мету та задачу дослідження проблемних питань оперативного

супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Зокрема, метою дослідження пропонується визначити розробку науково обґрунтованих рекомендацій щодо удосконалення діяльності з оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Для досягнення поставленої мети, на нашу думку, доцільно буде вирішити такі основні завдання:

- на підставі узагальнення існуючих наукових праць з даної проблематики визначити теоретичні проблеми та надати рекомендації щодо їх вирішення;
- встановити рівень інституційної спроможності оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- виробити науково обґрунтовані пропозиції з удосконалення системи **правового забезпечення** оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- розкрити організаційні засади взаємодії оперативних та слідчих підрозділів під час оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- розробити науково-обґрунтовані рекомендації щодо організації планування заходів з оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- запропонувати організаційну модель роботи з негласними позаштатними працівниками під час оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- розробити організаційно-тактичну модель проведення заходів оперативного (ініціативного) пошуку під час оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- визначити основні проблеми організації виконання доручень на проведення слідчих (розшукових) дій під час оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- розробити організаційну модель проведення заходів щодо забезпечення відшкодування завданої злочинними діями збитків під час оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Об'єктом дослідження повинні виступати суспільні відносини, що виникають у процесі діяльності працівників кримінальної поліції під час протидії кримінальним правопорушенням у бюджетній сфері.

Предметом дослідження – оперативне супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

На початку наукового дослідження перед дослідником стоїть одна із головних задач визначення системи методів проведення такого дослідження. Вирішення цієї задачі дозволить у подальшому досягти мети наукового дослідження. При цьому це повинна бути саме система методів, оскільки тільки їх поєднання, визначення черговості їх використання надасть можливість досягти максимального точного результату. Однак визначити таку сукупність методів наукового дослідження, а тим паче об'єднати їх у певну систему неможливо без усвідомлення сутності кожного окремого методу дослідження, правил його застосування, а також результатів, яких можна досягти з його допомогою [7].

Для досягнення об'єктивності результатів дослідження доцільно застосовувати як загальнонаукові, так і спеціально-наукові методи пізнання.

Зокрема серед загальнонаукових методів дослідження доцільно використовувати: аналіз, синтез, класифікація, експеримент, абстрагування, індукція, дедукція, аналогія, порівняння, моделювання, системний метод та інші.

Серед спеціальних методів дослідження доцільно використовувати: метод експертних оцінок, формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод та інші.

Наукова новизна одержаних результатів полягатиме у тому, що дослідження з зазначеного напрямку буде першим комплексним дослідженням основних правових, організаційних

і методичних засад оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів. За результатами узагальнення наукових поглядів та оцінок практики будуть сформульовані теоретичні положення та визначено пропозиції з підвищення ефективності оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Дослідження відповідає проблематиці практики, його положення можуть бути застосовані для вдосконалення теоретичних, правових, організаційних та інших засад оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів. Сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, висновки, пропозиції і рекомендації можуть слугувати підґрунтям для підвищення ефективності оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Визначені нами вище мета та задачі дослідження дають змогу визначити його основні напрями дослідження:

- теоретико-правові засади оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- організація оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів т;
- організація та тактика проведення заходів з оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Визначені нами напрями вказаного наукового дослідження дозволять вирішити існуючі теоретичні та прикладні проблемні питання оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Висновки. Проведений аналіз свідчить, що наукові дослідження охоплюють загальні правові, теоретичні та організаційні аспекти оперативного супроводження кримінальних проваджень, проте залишають недостатньо розробленими спеціалізовані напрями, пов'язані з протидією розкраданням бюджетних коштів у сфері закупівель паливно-мастильних матеріалів. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на розробку галузево-орієнтованих методик, тактичних підходів та інформаційно-аналітичного забезпечення такої діяльності. З урахуванням сучасних реалій вважаємо, що основними напрями подальших теоретичних досліджень вказаної проблематики повинні бути:

- теоретико-правові засади оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- організація оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів;
- організація та тактика проведення заходів з оперативного супроводження кримінальних проваджень за фактами розкрадань бюджетних коштів під час закупівель паливно-мастильних матеріалів.

Список використаних джерел:

1. Коніжай Р.О. Оперативне супроводження банківського кредитування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 21.07.04. Київ: НАВСУ, 2005. 19 с.
2. Буряк М.В. Оперативно-розшукове супроводження кримінальної справи у досудовому провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: НАВС, 2010. 17 с.
3. Темніков О.В. Реалізація функції оперативно-розшукового супроводження досудового слідства в контексті європейських правових стандартів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: НАСБУ, 2011. 20 с.
4. Спринцев П.С. Оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження по злочинам економічної спрямованості: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2013. 20 с.
5. Антологія наукового забезпечення оперативно-розшукової діяльності: Том I (за матеріалами аналізу дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 1992-2015 роки) : монограф. В. В. Дараган, В.В. Єфімов, О.В. Кириченко та ін. ; за заг. ред. проф. І.Р. Шинкаренка. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. Ч. 1. 660 с.

6. Антологія наукового забезпечення оперативно-розшукової діяльності: Том I (за матеріалами аналізу дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: 1992-2015 роки) : монограф. В. В. Дараган, В.В. Єфімов, О.В. Кириченко та ін. ; за заг. ред. проф. І.Р. Шинкаренка. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. Ч.2. 448 с.

7. Дараган В.В. Методологічні підходи дослідження проблем оперативно-розшукової протидії злочинам у сфері державних закупівель. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. Северодонецьк, 2017. № 4. С. 223-233.

Дата першого надходження статті до видання: 06.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026